

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 13 oktober – 12:00 uur d.d. 14 oktober

5.1.2e Directie Communicatie Vragen? Mail naar 5.1.2e @minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Patiënten die wachten op reguliere zorg Ziekenhuispersoneel dat nog niet is bijgekomen van de eerste golf 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Burgemeesters Belangenorganisaties (met name horeca), vakbonden, zorgbranche en -experts, voetbalclubs en -bonden

Samenvatting

- Media zien in de maatregelen een duidelijk collectief falen: zowel van de kant van de samenleving als van de kant van het kabinet. 'Nederland zakt voor het corona-examen' schetst Volkskrant illustratief. NRC is fel in haar kritiek en schrijft dat het kabinet de dijkbewaking voor de tweede golf nooit op orde heeft gekregen: de corona-app kwam er pas na maanden, falend testbeleid, mislukt BCO en te beperkt en te laat ingezet regionaal beleid. De mondkapjesplicht wordt als verrassend gezien – het 'sluitstuk in een opmerkelijke draai in het dossier', meent Telegraaf.
- Volgens media zal het weer stil worden op straat en roept het herinneringen op aan de situatie van maart. Vergelijkingen met maart komen terug in de berichtgeving. De verschillen staan daarbij centraal. Complexiteitonderzoeker Bart Slagter benoemt onder meer de verschuiving van de druk van de IC's naar de verpleegafdelingen. Daar liggen 'beduidend meer' patiënten dan in maart. "Dat komt omdat we steeds beter weten hoe we de patiënten moeten behandelen. Maar ook daar moeten patiënten worden geïsoleerd. Dat vraagt veel extra energie en logistiek."
- Een ander verschil betreft de ziekenhuizen. De situatie is volgens Bart Berden (bestuursvoorzitter van het Elisabeth-TweeStedenziekenhuis in Tilburg) 'veel nijpender'; onder meer door personeelstekorten (ziekteverzuim is hoog), en het feit dat personeel nog niet is uitgerust van de eerste golf. Ook is de spreiding van patiënten lastiger, omdat -anders dan in maart- er door het hele land besmettingen zijn en niet alleen in Brabant. Volgens Ernst Kuipers is er "een einde aan de rekbaarheid van de ziekenhuiszorg."
- Artsen wijzen op de frustratie van het moeten uitstellen van reguliere zorg. Ze wijzen op gezondheidsschade die in het verschiet ligt. Ook stuiten ze op veel onbegrip van patiënten en familie. Die zeggen dat het kabinet heeft gezegd dat de reguliere zorg door kan blijven gaan en 'eisen' daardoor dat ze geholpen worden.
- FD schetst een zeer somber beeld en spreekt van een 'grimmige winter waarin nog meer wordt gevraagd van de mentale weerbaarheid van mensen. Niemand ontsnapt eraan: ondernemers die worden getroffen, mensen die hun baan verliezen, jongeren die worden ingesnoerd, ouderen die vereenzamen, mensen die in hun thuishandelaar zitten te verpieteren. Het schuurt steeds meer.'
- Het perspectief op die 'grimmige winter', maar ook voor de periode erna is uitdrukkelijk onderwerp van gesprek. Er is in de media niet een eenduidig beeld hoe de routekaart moet worden gezien. Enerzijds zou die routekaart antwoord geven op het perspectief waar mensen behoefte aan hebben. Anderzijds wordt geconcludeerd dat het niet een 'in beton gegoten spoorboekje' is. Ook zou het te weinig perspectief voor de lange termijn bieden: "hoe ziet de samenleving er de komende 12 maanden uit?" Oftewel: wat kunnen we verwachten tijdens het wachten op een vaccin? Volgens Volkskrant heeft het 'even op de tanden bijten' uit maart plaatsgemaakt voor: 'hoe lang gaat dit nog duren?'
- De maatregelen van gisteren worden veelvuldig gekoppeld aan Rutte en in de context geplaatst van 10 jaar premierschap. 'Rutte moet zijn falen erkennen' (AD); 'Pak van staatsman die de crisis moet leiden, past hem niet goed' (NRC). Er wordt een beeld geschetst van een politicus die heeft moeten toezien hoe zijn liberale wereldbeeld – verantwoordelijkheid bij de samenleving neerleggen om de crisis aan te pakken – 'heeft gefaald' de afgelopen periode.
- Vanuit de sectoren die worden getroffen, laten de reacties zich raden: verslagenheid, boosheid en onbegrip. Vooral de horeca is boos. De oppositie is scherp in het oordeel over het kabinet dat 'te weinig regie' heeft, 'te laks was afgelopen maanden', en 'te weinig zelfreflectie op het eigen handelen heeft getoond'. Het wordt een 'heet' debat woensdagmiddag.
- Het OMT adviseerde het kabinet te onderzoeken of restaurants zonder cafégedeelte open kunnen blijven. Het kabinet heeft dit advies niet overgenomen, aldus de media.

Karakterisering

- Media zetten na de persconferentie de maatregelen op een rij. In rap tempo nemen ze de reacties over van de getroffen sectoren. De reacties uit de politiek worden later op de avond opgetekend. Einde avond linken media naar de routekaart en leggen uit hoe die gelezen moet worden.
- Politiek-commentatoren letten uitdrukkelijk op premier Rutte: Hoe stond hij er bij? Hoe sprak hij? Stond er een premier die zich wat heeft aangetrokken van de kritiek dat er meer regie en sturing moet komen vanuit het kabinet?
- Veel sfeerverslagen vanuit de sectoren die worden getroffen, met name de horeca. Beelden van mensen die nog snel een biertje gingen drinken, of een hapje gaan eten.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)*Slachtoffers*

- Ziekenhuizen behandelen momenteel 1.410 mensen vanwege corona; 112 meer dan op maandag, aldus het LCPS. Op de verpleegafdelingen liggen 1.133 coronapatiënten (+87) en op de IC 277 (+25). "Het aantal opgenomen stijgt conform de verwachting. De grote toename in de Randstad noopt het LCPS tot verhoging van het aantal verplaatsingen naar andere delen van het land", zegt Ernst Kuipers, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg.
- Op dit moment kampen 308 verpleeghuizen met een coronabesmetting. Gemiddeld gaat het per verpleeghuis om iets minder dan besmette 12 personen. Het aantal locaties met minstens een bevestigde besmetting is de afgelopen tijd met meer dan 40% gestegen. In totaal is ongeveer 2,5% van de bewoners van verpleeghuizen in Nederland overleden.

Identiteiten

- Juventus-voetballer Cristiano Ronaldo is positief getest.

Schade

- Als het aantal besmettingen blijft oplopen, zal er gezondheidsschade optreden bij andere groepen patiënten. Misschien is dat niet even zichtbaar op het eerste moment, dan zal dat zich pas later uiten, aldus Charlotte van Noord, internist en medisch manager afdeling interne geneeskunde Maasstad Ziekenhuis in Rotterdam.

Scenario's

- Ernst Kuipers verwacht dat er eind november ruim 5.600 coronapatiënten in het ziekenhuis liggen als de huidige trend zich doorzet. Dat zouden er veel meer zijn dan op het dieptepunt van de eerste golf, toen er bijna 4.500 coronapatiënten waren opgenomen. In het ergste geval betekent dat het afschalen van driekwart van alle reguliere zorg. "Dan blijft, naast de covidzorg, alleen de acute zorg over." In het meest gunstige scenario, als de maatregelen effect hebben en het aantal nieuwe besmettingen gaat dalen, zal volgens Kuipers 40% van de gewone zorg moeten worden stopgezet.
- Burgemeester Raf Terwingen van het Belgische Maasmechelen vreest voor een golf aan Nederlandse cafégangers in zijn stad. "Zodra twee landen verschillende maatregelen nemen, moet je voorkomen dat mensen zich gaan mengen, want anders heeft het geen enkele zin. [...] Het is aan de Nederlanders om hun verantwoordelijkheid te nemen."

Informatiebehoefte*Welke informatie vragen leven er bij getroffen?*

- Vragen die door journalisten worden gesteld: 'hoe houd je mensen gemotiveerd?'; 'gedragen mensen zich in Nederland slechter dan in andere landen?'; is er heftiger protest te verwachten door de aankomende mondkapjesplicht?; 'Nog geen 5% van alle herleidbare besmettingen vindt plaats in de horeca, waarom gooit het kabinet de horeca dicht.'
- De persconferentie heeft bijna 7,4 miljoen kijkers getrokken; bijna een miljoen meer dan op 28 september.
- Het Rode Kruis heeft dinsdagavond voor, tijdens en na de persconferentie extra mensen ingezet bij de WhatsApp-Hulplijn voor anderstaligen om hen te kunnen informeren over de aangekondigde maatregelen.
- Via de social mediakanalen van minister De Jonge komen vragen binnen over de routekaart. Men wil weten wat stap 0 op de routekaart is; Wanneer mag alles weer terug naar normaal? En: Waarom is de routekaart regionaal terwijl de maatregelen nu landelijk zijn? Ook is er commentaar op de kleuren van de routekaart: Waarom geen duidelijker kleurverschil tussen de kleuren? Men vraagt zich ook af wat het verband tussen alcohol en het virus is.
- Via de social mediakanalen van VWS komen de meeste vragen binnen over het sporten. Men vraagt zich af waarom alleen de amateursport stil komt te liggen? Er heerst onduidelijkheid over het sporten met 4 versus 30 personen. En: Telt de trainer mee? Daarnaast vraagt men zich af waarom alleen de horeca wordt stilgelegd? Ook wil men weten wat de uitzonderingen zijn voor het dragen van een mondkapje.

Welke geruchten worden genoemd?

- Techjournalist Daniël Verlaan twittert: "Qbuzz raadt buschauffeurs via interne mail aan om de CoronaMelder uit te schakelen tijdens het werk en als ze een melding krijgen toch gewoon te komen werken. Dit soort verzoeken worden ook verspreid binnen de horeca, winkels en zorg. Benieuwd wat voor effect dat gaat hebben."

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- De GGD's gaan de coronatestcapaciteit de komende maanden fors opschalen. Eind dit jaar moet de dagelijkse testcapaciteit bijna zijn verdubbeld. Dat staat in de [Roadmap Testen en Traceren](#) van koepelorganisatie GGD GHOR.
- Ruim twee miljoen mensen hebben geen toegang tot CoronaMelder. Dat heeft researchbedrijf Telecompaper eerder dit jaar becijferd. Het gaat om mensen die geen smartphone hebben, maar ook mensen met een wat ouder toestel waarop de melder niet kan worden geïnstalleerd. Zo is een iPhone van vijf jaar oud al niet meer bruikbaar. VWS bestrijdt in een reactie dat aantal en gaat zelf uit van een aanzienlijk lager getal, schrijft Telegraaf.
- Een advies van het OMT om de horeca toch beperkt open te houden, is genegeerd door het kabinet, schrijft Telegraaf. Het OMT was van mening dat onderzocht moest worden of restaurants waar alleen eten wordt geserveerd, beperkt open zouden moeten kunnen blijven.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuiglijke waarnemingen)?

- Medewerkers van het Noordwest Ziekenhuis in Alkmaar en vakbond NU'91 melden dat het personeel van het ziekenhuis zich onveilig voelt op de werkvloer, omdat meerdere collega's positief zijn getest op het coronavirus, collega's met

klachten doorwerken en de wens om getest te worden wordt meermaals genegeerd. "Chirurgen, anesthesisten en artsen in opleiding zijn positief getest en artsen met klachten lopen rond en opereren zelfs", aldus een medewerker.

Afschalen reguliere zorg

- Bestuursvoorzitter Bart Berden van het Elisabeth-TweeStedenziekenhuis in Tilburg stelt dat het dit keer 'minder alles hens aan dek' zal zijn in de ziekenhuizen. "De situatie is voor de ziekenhuizen op dit moment nijpender en zorgwekkender dan tijdens de eerste golf van coronabesmettingen in het voorjaar. We hebben ons weliswaar beter kunnen voorbereiden, maar de tweede golf komt sneller en heftiger dan gehoopt. Bovendien bleef de vorige keer het vooral beperkt tot Brabant, Limburg en Zuid-Holland. Toen het ons echt over de schoenen ging lopen, konden we patiënten uitplaatsen naar andere regio's. Dat is nu veel moeilijker. De tweede golf spoelt over heel Nederland en trekt van west naar oost." Daarnaast heeft het zorgpersoneel nog veel last van de naweeën van de eerste golf. Sommigen zijn nog letterlijk bekaf van die tropenmaanden, anderen zitten nog vol twijfels en onzekerheden over de ongekende crisis die over hen heen spoelde? "We hebben veel jonge mensen naar het front gestuurd. Een arts-assistent die in zijn eerste diensten vier mensen zag overlijden. Zorgmedewerkers zeggen al snel: ik heb dit vak niet voor niets gekozen. Als ze moeten, dan gaan ze ervoor. Maar ik bespeur ook meer terughoudendheid en angst: wat houd ik er zelf aan over? De weerbaarheid van het ziekenhuispersoneel is lager. Alle hens aan dek zal beduidend moeilijker worden tijdens de tweede golf." Tot slot drukt de reguliere zorg op de ziekenhuizen. "We hebben het over honderdduizenden patiënten die niet behandeld of gediagnosticeerd werden. Die achterstand is nog steeds niet ingelopen."
- Ernst Kuipers zegt dat de reguliere zorg in de knel komt. Die verdrukking is 'problematisch'. De verdringing van de reguliere zorg is pijnlijk, aangezien de les uit de eerste golf was om de reguliere zorg zoveel mogelijk door te laten gaan. "Dat is de ziekenhuizen niet te verwijten", zegt Kuipers. "Daar is het personeel nog amper gekomen van de eerste golf. Het ziekteverzuim is hoog, ook door coronabesmettingen onder het personeel. Tien procent ziekteverzuim betekent tien procent minder bedden." Hij merkt dat de situatie in de ziekenhuizen 'grimmiger' is geworden. "Patiënten procederen tegen een uitplaatsing naar een ander ziekenhuis. Dat zagen we tijdens de eerste golf niet." Het is de komende tijd niet mogelijk om het aantal ziekenhuisbedden verder uit te breiden, zegt Kuipers. Het zou kunnen in een tijdsbestek van meerdere maanden of jaren, maar niet 'in deze periode'. "Er is een einde aan de rekbaarheid van de ziekenhuiszorg." Kuipers zegt ook dat de SEH in enkele steden soms dicht moet omdat alle beschikbare bedden vol zijn. "Ambulances moeten dan uitwijken naar een ander ziekenhuis. Het gaat om een sluiting van één tot meerdere uren."
- Robin Peeters, voorzitter van de Nederlandse Internisten Vereniging en internist bij het Erasmus MC zegt dat het uitbreiden van de capaciteit 'pittig' is, omdat de gewone zorg doorgaat. Daar ligt de uitdaging. "Omdat je gewoon voelt dat we aan de grenzen komen van wat wij kunnen en we moeten steeds meer mensen gaan afzeggen." Het knelpunt is het personeel, er is veel uitval door ziekte, aldus Peeters.
- Drie artsen vertellen in Volkskrant over hun frustratie over het moeten uitstellen van reguliere zorg. Ze stuiten op onbegrip en vrezende gezondheidsschade. Internist Charlotte van Noord (Maasstad Ziekenhuis in Rotterdam): "Tijdens het afbellen merk ik verschil met de eerste golf. Toen waren mensen een en al begrip. Nu kom ik soms het andere uiterste tegen. Patiënten zeggen dat de overheid heeft gezegd dat de reguliere zorg gewoon door kan gaan. In talkshows en de media is vooral veel aandacht voor de vervelende gevolgen van de maatregelen, maar zoals het nu in de ziekenhuizen gaat kan het ook niet doorgaan. Mensen lijken ook minder bang; als ik voorstel om te beeldbellen, vragen patiënten zich af waarom. 'Ik kan toch gewoon naar het ziekenhuis komen?'"
- Traumachirurg Jeffrey Vermeulen (Maasstad Ziekenhuis in Rotterdam): "Vorige week groeide het aantal coronapatiënten in één nacht zo hard dat we bijna veertig reguliere patiënten in een klap moesten afbellen. Dan wordt het chaotisch en krijg je discussie. Een gynaecoloog belde me: één patiënt had net een maandenlange voorbereiding achter de rug, er was speciale apparatuur besteld, een arts uit een ander ziekenhuis had deze dag ingeroosterd om te komen helpen. Zo iemand plan je dan alsnog in, maar dat betekende wel dat een andere patiënt moest wijken."
- Jaap Bonjer, chirurg bij het Amsterdam UMC en voorzitter van de Vereniging voor Heelkunde, vertelt dat vorige week 1 op 4 patiënten afgebeld moesten worden, nu is dat 2 op de 5. Als het zo doorgaat, hebben we alleen nog maar capaciteit voor acute zorg. Het is echt van 'ultiem belang' dat Nederlanders zich houden aan dit pakket, aldus Bonjer.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokkenen?

- Het aantal reserveringen bij restaurants in Amsterdam is dinsdag verdubbeld. Mensen gingen dinsdagavond nog snel naar het café of restaurant "nu het nog kan".

Welke aanvullende maatregelen wensen getroffen en betrokkenen?

- Via de social mediakanalen van minister De Jonge vraagt men om strengere maatregelen op scholen. Leerlingen en ouders zouden zich niet veilig voelen.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- ANBO en KBO-PCOB pleiten voor het standaard gebruik van mondkapjes in de thuiszorg. Aparte coronamaatregelen voor ouderen vindt de ANBO verder onwenselijk. Daaronder schaarde de bond ook het ouderenuurtje in supermarkten.

- Burgemeester Aboutaleb van Rotterdam en burgemeester Van Zanen van Den Haag roepen iedereen op om het mondkapje nu al overal te dragen. "... Maar wacht er niet mee. Zet ze nu al op", aldus Aboutaleb. Van Zanen: "Doe het mondkapje alsjeblieft op, gebruik hem zodra je je beweegt in een openbare ruimte."
- CNV Zorg & Welzijn dringt erop aan om kinderopvangpersoneel voorrang te geven voor het (snel)testen. Om onnodig uitval te voorkomen is het van groot belang dat zij snel getest kunnen worden en veilig kunnen blijven werken.
- Epidemioloog Frits Rosendaal roept op voor andere vormen van lesgeven op middelbare scholen. Daar ontmoeten groepen mensen elkaar langdurig en van dichtbij, hetgeen we juist willen voorkomen. Rosendaal noemt als voorbeelden het samenvoegen van lesuren naar bijvoorbeeld 80 minuten, de docenten laten wisselen van lokaal in plaats van de leerlingen en een hybride vorm van lesgeven waarbij thuis altijd meegekeken kan worden door kinderen in quarantaine.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- V&VN-voorzitter Gerton Heyne uit haar zorgen over het 'falende testbeleid' en over de situatie in de wijk. Verpleegkundigen en verzorgenden maken zich grote zorgen over het oplopende ziekteverzuim in de wijk en vinden het zorgwekkend dat er geen goed landelijk beeld is van de situatie in de wijk. Zo ontbreken de wijkverpleging en de extramurale zorg nog steeds in het corona dashboard.
- De introductie van de CoronaMelder brengt problemen met zich mee voor werkgevers, werknemers en zelfstandigen, stellen VNO-NCW en MKB-Nederland. Wie via de app een melding krijgt wordt geadviseerd om tien dagen in quarantaine te gaan - ook als dat achteraf niet nodig blijkt. Je mag jezelf niet laten testen, tenzij je klachten hebt. "Nu kun je de situatie krijgen dat mensen thuiszitten terwijl ze niets hebben", zegt VNO-NCW.

Zorgbranche- en experts reageren op de maatregelen

- **Ouderenbond ANBO** vreest dat door de nieuwe maatregelen, de eenzaamheid onder ouderen verder zal toenemen. "Al die maatregelen zijn er om kwetsbare mensen, onder wie veel ouderen, te beschermen", zegt ANBO-bestuurder Atie Schipaanboord. "Maar ze hebben ook een keerzijde: eenzaamheid en sociaal isolement. Verder hopen we dat mensen naar elkaar blijven omkijken", aldus Schipaanboord. "Stuur eens een kaartje of bel je opa of oma of oude buurvrouw wat vaker op. Of vraag of jullie samen buiten een wandeling kunnen maken als het weer het toelaat."
- **Seniorenorganisatie KBO-PCOB** roept iedereen op "te blijven omzien naar elkaar". "Pak die telefoon, ga op raamvisite of nodig de ander uit voor een coronaproof wandeling, er is gelukkig nog van alles wel mogelijk", zegt directeur Marcel Sturkenboom. Zijn organisatie vindt het een goede zaak dat het kabinet strenger deurbelijd bij supermarkten wil. Ook KBO-PCOB heeft een telefoonlijn voor ouderen die vragen hebben over corona of verlegen zitten om een praatje.
- **Epidemioloog Frits Rosendaal** vindt het een 'ferm' pakket aan maatregelen, maar hij had het graag nog een tandje strenger gezien. Zijn zorgen zit bij de ziekenhuizen en de scholen. Rosendaal vindt dat er bij scholen te zwart-wit gepraat wordt, scholen kunnen bijvoorbeeld alleen open of dicht. Het grote verschil met de cijfers in maart is, volgens Rosendaal, dat toen het aantal ziekenhuisopnames en IC-opnames elke drie, vier dagen verdubbelde. Nu verdubbelt het elke tien dagen. Rosendaal wil zich niet uiten over of de maatregelen te laat kwamen, hij vindt achteraf kijken 'een beetje makkelijk'. Als de besmettingen waren afgevlakt hadden we het precies goed gedaan.
- **Viroloog Ann Vossen** zegt dat de oplopende besmettingen 'ergens wel' voorkomen hadden kunnen worden, omdat Nederlanders te veel mens-mens contacten hebben. Het ligt allemaal aan het gedrag van mensen. Vossen begint zich nu net zoveel zorgen te maken als bij de eerste golf, omdat het zo 'ontzettend hard' doorzet.
- **Jaap Bonjer, chirurg bij het Amsterdam UMC en voorzitter van de Vereniging voor Heelkunde**, is blij met de maatregelen, hoewel "blij is niet het juiste woord." Bonjer zegt dat het belangrijk is dat patiënten zeker naar het ziekenhuis komen als er wat is. Minder verkeer en minder sport betekenen hopelijk wel minder ongevallen en blessures.
- **Robin Peeters, voorzitter van de Nederlandse Internisten Vereniging** is 'opgelucht'. "We zien het dag in, dag uit slechter worden en er moet wat gebeuren." Peeters mist de saamhorigheid van de eerste golf, hij hoopt dat dit terugkomt.
- **Viroloog Marion Koopmans** bij Op1: "Wat heel belangrijk is, is hoe goed de maatregelen doorgezet worden. Maar het zijn natuurlijk wel een stuk duidelijkere maatregelen dan tot nu toe. Als de horeca dicht gaat, als er een avondalcoholverbod komt, dan is het heel duidelijk waar je 's avonds moet zijn en makkelijk te handhaven. Ik vind het jammer dat we met het beroep op 'doe het zelf' het niet helemaal redden. Maar voor nu is dit denk ik heel goed."
- **Epidemioloog en lid van het Red Team Amrish Baidjoe** vindt dat het kabinet 'veel eerder' had moeten ingrijpen. "We trekken pas aan de rem nu we in die mist ineens een muur zien opdoemen. Een maand geleden hadden we nog rustig kunnen afremmen, hadden we met slimme, gerichte maatregelen kunnen bijsturen. Nu zijn de cijfers zo hoog opgelopen, nu rest alleen een noodgreep. Een flinke klap met de hamer om het virus er weer onder te krijgen."

Sportbranche reageert op de maatregelen

- De **KNVB** maakt zich grote zorgen over het amateurvoetbal. "Met de competities wordt ook opnieuw het spelplezier bij de voetballers stilgelegd. Hoe vaak kunnen zij zich blijven opladen om sport een belangrijk deel van hun vrije tijd te laten uitmaken? Kost dit de clubs straks leden?" De bond vreest ook dat een deel van de circa 400.000 vrijwilligers van de bijna 3.000 amateurclubs in Nederland gaat afhaken en dat verenigingen in financiële problemen komen. De bond benadrukt ook dat het amateurvoetbal 'duidelijk' geen brandhaard is gebleven.
- **Jan Dirk van der Zee, directeur amateurvoetbal** gaat ervan uit dat de duels van 26 amateurverenigingen (tegen profclubs) in het bekertoernooi eind oktober doorgaan. "Het is een betaald voetbaltoernooi, dus dan zou je mogen veronderstellen dat ook de amateurclubs mogen voetballen." De bond gaat hier woensdag over in gesprek met VWS.

- **NOC*NSF** ziet de noodzaak in van de nieuwe maatregelen. "Met deze maatregelen doet het kabinet een groot beroep op het improvisatievermogen van alle vrijwilligers in de sport om de sport open te houden", reageert directeur Gerard Dielessen. Dielessen is blij dat het kabinet een "heldere routekaart" heeft opgesteld. "Als de cijfers dalen is nu ook meteen duidelijk welke maatregelen dan afgeschaald zullen worden. Dat geeft perspectief. Neemt niet weg dat 2021 een zeer moeilijk jaar wordt voor de gehele sport in Nederland. Verenigingen en de sportbonden missen dit jaar al veel inkomsten, maken hoge kosten en de vrijwilligers draaien overuren."
- **Ronald Wouters van branchevereniging NL Actief** stelt dat groepslessen niet worden gezien als teamsport, en dus mogen die door blijven gaan. "Dat is een hele andere positie dan in maart. Sport en bewegen wordt als belangrijk gezien, dat mensen aan hun vitaliteit werken is belangrijk", zegt Wouters.

Horecasector reageert op de maatregelen

- In de horecabranche overheerst boosheid over de gedwongen sluiting van cafés en eetgelegenheden. Ondernemers geloven niet in de maatregelen. **Koninklijke Horeca Nederland** heeft geen begrip voor de uitleg die premier Rutte gaf voor de maatregel. Alleen de volledige compensatie voor alle loonkosten en vaste lasten voor getroffen horecaondernemers kan volgens voorzitter Robèr Willemsen 'desastreuze' gevolgen voorkomen. "Als je kijkt naar de cijfers van het RIVM, dan zie je dat het totale aantal besmettingen in de horeca een fractie van het totaal is", zegt Willemsen. De motivering van de maatregel door Rutte, die wees op het risico van grote besmettingsclusters door groepsvorming in de horeca, gaat er bij hem niet in.
- **FNV Horeca** noemt het gebrek aan overleg tussen het kabinet en horecaondernemers en werkgeversorganisaties 'onbegrijpelijk'. "Hierdoor is er onvoldoende draagvlak binnen de sector voor deze zware maatregelen."

Politiek en bestuur reageren op de maatregelen

- **GroenLinks-fractievoorzitter Jesse Klaver:** "De maatregelen van vandaag zijn nodig. Maar wat voelt het zwaar dat we hier zijn aanbeland. Dat heeft alles te maken met de laissez-faire houding van het kabinet, falend testbeleid en gebrek aan centrale regie."
- **SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen:** "Het kabinet is evident te laat. Dat vonden we al afgelopen zomer. Toen zagen we, want in de zomerperiode ging het hartstikke goed, het ging hartstikke goed in Nederland, het aantal besmettingen was laag. Maar op het moment dat je dan exponentieel zou groeien had er ingegrepen moeten worden. Hebben wij toen ook voorgesteld, maar dat heeft het kabinet twee maanden lang gebagatelliseerd en nu staan we hier."
- **PvdA-fractievoorzitter Lodewijk Asscher** stelt dat er kostbare tijd is verspild. "Ik verwacht van het kabinet een overtuigende aanpak, in belang van onze gezondheid en economie." Hij wil in het debat een voorstel doen voor een nieuw economisch pakket om sectoren als de horeca, sport en cultuur te helpen in deze zware periode.
- Volgens **PVV-fractievoorzitter Geert Wilders** betaalt Nederland de prijs voor 'het falen' van premier Rutte en minister De Jonge. "Ze hebben er een ongelooflijke bende van gemaakt. Ze negeren aerogene besmettingen. Ziekenhuizen kapot bezuinigd maar wel miljarden naar Zuid-Europa." + "Sowieso wordt het morgen een heel stevig debat, daar kunt u op rekenen. [...] Maar de maatregelen van het kabinet die het zelf voor een groot deel hebben laten afweten de afgelopen tijd, niet hun zaakjes op orde hebben, om die dan vervolgens af te wentelen op mensen in het land, maar ook bedrijven die gewoon hun best doen en niks verkeerd doen, waar maar twee of drie procent of vier van de besmettingen vandaan komen is oneerlijk en leidt tot enorm veel pijn."
- **VVD-fractievoorzitter Klaas Dijkhoff** had gehoopt dat het beroep op het gezonde verstand van mensen meer "effect zou hebben". Volgens Dijkhoff moeten Nederlanders "dat gevoel terugkrijgen waar we het voor doen" en hun gedrag erop aanpassen. Door "alles ter discussie te stellen" is het volgens de VVD'er namelijk de verkeerde kant opgegaan met het aantal besmettingen, zegt hij in talkshow De Vooravond.
- **D66-fractievoorzitter Rob Jetten** is kritisch over het kabinet. "Ik had het sterk gevonden als de premier en minister De Jonge wat meer reflectie hadden getoond en hadden aangegeven: we hadden als overheid de afgelopen maanden dat testen niet goed genoeg op orde, en dat is een van de redenen waarom we nu in deze situatie zijn beland."
- **SP-Kamerlid Maarten Hijink:** "Elke twee weken verdubbelt het aantal coronapatiënten in ziekenhuizen. Hoe kan het dat mensen niet zien dat je dan binnen een paar maanden een volledige ineenstorting van de zorg kunt hebben? Een indamstrategie beschermt niet alleen kwetsbare mensen maar juist ons allemaal!" [Hijink reageert op **Jort Kelder** die bij De Vooravond zei: "We zijn een kleine, zeer kwetsbare groep nu aan het beschermen, ten koste van al het andere."]
- **Burgemeester Femke Halsema** verwacht de nieuwe maatregelen van het kabinet te kunnen handhaven. Maar dan heeft ze wel hulp nodig van de inwoners. "Wij zijn afhankelijk van de medewerking van de mensen", zegt ze bij Jinek.
- **Waarnemend voorzitter van het Veiligheidsberaad en burgemeester van Leiden Henri Lenferink** vindt de nieuwe maatregelen 'ingrijpend, maar duidelijk'. De veiligheidsregio's zijn het gezien de ernstige situatie in Nederland eens met het kabinet dat stevig ingrijpen noodzakelijk is, aldus Lenferink. Maar "de veiligheidsregio's beseffen dat deze maatregelen zeer ingrijpend zijn voor branches als de horeca en de recreatie-, theater- en evenementenbranche."

Media en politiek-commentatoren duiden de maatregelen

- Politiek-commentatoren zien een premier en kabinet dat de laatste weken worstelt met de aanpak van de crisis en worstelt met verschillende opvattingen binnen de coalitie. De maatregelen worden gezien als 'de klap' waar geen ontkomen meer aan is - 'Weg met de vrijblijvendheid'. Minister Grapperhaus blijft 'een kwetsbaarheid' voor het kabinet. "De kritiek op hem is er eigenlijk nog steeds, ook in regeringskringen hoor je: hij is vleugellam", zegt Ron Fresen (NOS).